

Tragedia Zdzisława Beksińskiego

(Dokończenie ze strony 17)

Beksiński był współczesnym Hiobem. O jego życiu opowiada serdecznie Wiesław Banach, z którym rozmawia Jarosław Mikołaj Skoczeń i mamy to utrwalone w książce „Beksiński – dzień po dniu kończącego się życia”. Jest tam również istotna dla nas wszystkich informacja, że jedynym spadkobiercą Zdzisława Beksińskiego jest Muzeum Historyczne w Sanoku.

Emil Biela

„Beksiński – dzień po dniu kończącego się życia”. Wydawnictwo MD, Warszawa 2016, s. 447.

Przerażająca książka

„Biografie odtajnione” Joanny Siedleckiej to książka, która swoją treścią działa jak wstrząs elektryczny. Sama autorka charakteryzuje ją następująco: *Nie może się podobać – ma przeszkadzać, poruszać, przerażać*. I faktycznie przeraża! Dramatyczne losy pisarzy najwyższej rangi, takich jak: Gombrowicz, Broniewski czy Andrzejewski budzą u czytelnika gniew spotęgowany faktem degrengolady moralnej tajnych służb PRL-owskich tajnych współpracowników.

Prawda dokumentów odkłamuje wiele fałszów, mechanizmy wielu karier, promocji jednych, eliminowania drugich, pozwala zajrzeć za kurtynę naszego życia literackiego i kulturalnego, którego nie sposób zrozumieć bez wciąż mało znanych faktów o roli tajnych służb. Długa jest lista pisarzy, którzy dobrownie stali się TW czyli tajnymi współpracownikami SB.

Dokumenty Służby Bezpieczeństwa są wielkim archiwum fotograficznym. W PRL pisarzom nie tylko kontrolowano korespondencję, nie tylko ich inwigilowano, podsłuchiowano, ale też filowano i fotografowano.

Krzysztof Masłoń pisze, że wymowa faktów zebranych w „Biografiach odtajnionych” jest porażająca. Nawet dla osób, które nie kierują się złudzeniami w ocenie PRL-u prawda bijąca z kart książki Joanny Siedleckiej może być trudna do przyjęcia. Siedlecka nie stosuje taryfy ulgowej. „Celnie strzela” w życiorysy Czeszki i Zawieyskiego. Nie kryje np. homoseksualnych skłonności niektórych

twórców z górnej półki.

Znany był kiedyś głupawy dowcip o najweselejszym baraku w socjalistycznym obozie, jakim rzekomo była Polska Ludowa. Owszem, był to sympatyczny kraj dla wszystkich TW i ich mocodawców z ulicy Rakowieckiej – pointuje Krzysztof Masłoń.

Leszek Żuliński napisał na swoim blogu: *Zawód agenta jest tak samo stary, jak zawód kurwy i jego nagłe demonizowanie, to po prostu akt zbiorowej hipokryzji*.

Emil Biela

Joanna Siedlecka, „Biografie odtajnione. Z archiwów literackich bezpieki”. Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2015, s. 428.

Paweł Kuzora – poeta zadziorny

Ruchliwość intelektualna, diapazon emocji i niestosowności wyrazów składają się na momenty poezji **Pawła Kuzory** przyciągające ciekawość zawartością jego oryginalnego dyskursu poetyckiego. Mowa tu będzie o tomiku pt. „Chłopak z Knataka. Wybór wierszy”. Czytamy w nim, że „to, że jestem to przypadek / widocznie jako plemnik / lubilem się dużo ruszać”, co chyba autorowi zostało we krwi do dzisiaj. Co gorsza, a nie wiem czy jest tego świadomy, że w tej twórczości widać jak na dłoni elementy myśli racjonalizmu nowożytnego, którą prezentowali: Kartezjusz, Błażej Pascal i Gottfried Leibniz, ale o tym później.

Podskórnie, w każdym z utworów poety doświadcza się pewnej mobilności jego myśli, wyrażającej się w lęku przed fałszywymi dźwiękami „naszych kłamstw”, wkomponowywanych mimowolnie w reguły życia społecznego. Poeta ceni bowiem miłość splątującą dwojga ludzi w „warkocz życia”, choć sam nie rozumie i nie ogarnia emocjonalnie tego uczucia, podobnie jak faktu bezpowrotnej śmierci. Wydaje mu się, że nigdy nie wyrósł z pieleszy dzieciństwa i ciągle wspomina smak „truskawkowej czekolady”. Być może dlatego ciągle jest „głodny na życie”, a nawet na jego formy z przed-wieków, by np. ucztować w wyobraźni z rycerzami i damami dworu.

Ciągle pozostaje w zadziornym sporze z matką przyrodą i własną naturą, by się przekonywać, że „miłość jest w nas, jest prawdą”. Pomimo tego sztuka miłości nawet do Boga, pozostającej na zewnątrz jego głębi duchowej. Boskość – jakby ją nazwać – kojarzy mu się z ciszą. Kuzora nie ma wątpliwości co do istoty władzy świeckiej pociągającej zawsze za sobą niesprawiedliwość, a więc nieobca jest mu idea mesjanizmu, a wierszu pt. „Kropla” otwarcie deklaruje: „kiedy jestem silniejszy od

grzechu / zdejmuję z Jezusa krople cierpienia”.

Marzy więc o niebiańskim telefonie, bo obecność Boga w codzienność ludzi go drażni i wolałby z nim osobiście się kontaktować, co wynika z jego wnikliwej obserwacji życia, a w wierszu pt. „Psie pieniądze” pisze: „Bóg jest obecny / chociaż nigdzie niewidoczny // (...) bo komu by się chciało / biegać z krzyżem pod górę // przecież prościej powiedzieć – / jestem tylko człowiekiem”. Przeprowadza dość heretycki dowód na istnienie Boga, prawie jak w „zakładzie Pascala”, w którym konkluduje: „(...) Bóg naprawdę kochał człowieka / skoro dał to wszystko nawet idiotcie”.

Nie trudno zauważyć, że we wszystkich wierszach podejmujących kwestię miłości poeta systematycznie powątpiewa w nią, ale podobnie jak Kartezjusz przekonuje się, że to wątplenie w miłość jest właśnie nią sama. Może więc śmiało powiedzieć, że „kocham, więc jestem”.

W miłości dla Kuzory najważniejszy jest dotyk, podobnie jak u dziecka, ale i niedosyt, kaprys i nieprzewidywalność życia pod jej egidą. Dlatego uważa siebie za „bosego „mordercę butów” w pogoni za tym, co kocha: co przenika świat. Podkreśla, że Polska do dziwny kraj, który może oczyścić z głupoty tylko Herkules, którego tu ciągle brakuje, ale nie proponuje za Fryderykiem Nietschem hodowli rodzimego „nadczołwieka”. Lubi upijać się miłością jak piwem, którego zawsze mu brakuje, a w związku z tym nawet Adam Mickiewicz na Rynku Głównym często dostaje nerwicy, kiedy musi oglądać jego miłosnego kaca i woli sphywać jesienna ulewą. W wierszu „Bo” poeta zdradza własną dialektykę miłości oto tak: „Wszystko co jest na świecie rodzi miłość. Bo / miłość rodzi miłość, bo człowiek pragnie nieba. Bo / we dwoje łatwiej się okłamywać. Bo dotykam ciebie, / tak jak słońce dotyka horyzontu”.

Miłość dla poety przypomina również „grę w klasy” między kochankami i musi być zawsze o sumie niezerowej. Czas i przemijanie Kuzora widzi z perspektywy „kurzej stopki” w kącikach oczu. Stapiając się z upływem czasu w swym jednostkowym istnieniu ogląda pustkę, czyli – jak pisze – „prawdziwe rzeczy w życiu”. Doświadczenie to powoduje, że z lubością „zanurza się w ogniu życia”, którego paliwem jest ta wszechogarniająca miłość. Ciągle jest jej ciekaw i chętnie poszedłby z nią „na chatę”. Lubi również grzeszyć, choć boi się wtedy własnego cienia, a więc nieustannie spowiada się miarą wersu z własnych skłonności i słabości, które jednak hartują jego siły duchowe i cielesne. W wierszu pt. „Korzenie” dostarcza dowodu na własną wręcz dziecięcą przewrotność, kiedy pisze: „kiedy byłem chłopcem / wspinałem się na drzewa / jak najwyżej do ostatniego / gniazda dalej byłeś już / tylko ty i tak jak w raju / dałeś mi kobietę / ona też jest drzewem / kocham ją aż do korzeni”.

Oglądając człowieka przez pryzmat wła-